

rint, pleſimus, queſtionemq; tāquā diſcernimus. Quinetiam non in re ſolum familiaris, ſed & in moribus eadem conſyderantur. Nam & moralis leges ſibi conſtituit cum ait, Affueſcas moderariet hæce.

In primis uentrem, ac ſomnum, Veneremq; ſalacem.

Itemq; Hocrates tot inquit,

Deos time, parentes honora, amicos reuerere, adhæc ſeipſum diiudicat, hoc modo.

Ne prius in dulcem declines lumina ſomnum, Omnia quàm longi repaaueris adta diei.

Quæ prætergreſſus, quod geſtum in tempore; quid non?

Cur iſti facti decus abſuit, aut ratio illi?

Quid mihi præteritum? cur hæc ſententia ſedit

Quam melius mutare fuiſſe iſeratus egentem

Cur aliquem, fraſta perſenſi mente dolorem?

Quid uolui, quod nolle bonum fore: utile honeſto

Cur malus anteuoluiſſe diſta & facta per omnia

Ingrediens, ortosq; a uelſpere cuncta reuoluens

Offenſus prauis, des palmas, & præmia diſcis.

Ceterum de ciuili atq; economico ſuo loco diſputabimus.

nunc de moraliſ diuiſione, quidq; ipſum ſit, diſſerendum eſt.

Itaq; mos, quæ Græci appellat, hominis eſt ornatus. atq; dignitas. Ornatus autem unius cuiuſq; rei eſt perfectio, quæ

ex tremiori priuatione declinationeq; emendatur, exuperantia. & deſectionis: quibus conſtat turpido. Nā ſiquis turpem deformemq; cum dixerit, cui membri aliquod, ut manus, aut alium deſeruit: dicit profecto & eum turpē qui extra modū membrorum multitudinem in decorē prodierit: ut qui digito ſex, manu ſe totidem habuerit: quales ſunt apud Apollonium gigantes. Turpe ergo eſt id oē quod a medioſ eritate, quæ eſt inter niſium & parū, recedit. Omnis autē turpitudinis imperfectio eſt: nam ei ornatus eſt contrarius. Itaque perfectio ex exuperantia atq; deſectionis, quæ in perfectioſ nes ſunt, declinatione conſtat. Nam perfectioſi contraria eſt imperfectio. Contraria autē contrariori obſeruatione emendatur. Haſtenus ergo quid eſt Philoſophia, quæ que in partes diuidatur ſummam quidē perſtrinximus. Diuina igitur res eſt. & de qua hoc etiā præclare dictū ſerunt, quod bono nulli optabilis, nulli præſtantiſ, neq; datur eſt mortali generi Deorū conceſſus atq; munere, neq; dabitur. Ac de Philoſophia quidē diximus. De reliquis autē oibus, quæ ſunt magis ad hunc librū apta, deinceps diſputabimus. Philoſophiā rerū quia res ſunt cognitionē eſſe diximus, quod cum intellexiſſent philoſophi, diſquirere cœperunt quonā tandē modo ad eorū quæ ſunt poſſent cognitionē euadere. Cumq; res ſingulas naſci, & occidere uiderēt, atq; adeo eſſe infinitas, & ſcientiam ſempiternorū atque definitiorū eſſe cognitionem (nā quod ſcientia percipi atq; cōprehendi poſteſt, cogitatione debet menteq; contineri, cuius modi inſinitum eſſe non ſolet) eſt ipſi a ſingulis rebus ad uniuerſas ſubueerit, quæ & ſempiternæ ſunt, & certo quodam numero circumſcriptæ. Scientia enim, ut traditū eſt a Platone, in ſiſta idcirco a Græcis appellatur, quod non eſt in certisſimū quendā rerum ſtatū exiſtus; pronehat: quod facile, ſi a ſingulis rebus ad uniuerſas animū conuerterimus, aſſequemur. Itaque ab hominibus ſingulis, ad uniuerſum hominis genus profugerunt. Nā ſingularitatem noſſe quor ſunt in mundo hoies philoſophos non inſtituit: contentuſq; eſſe debet, ſi quæ uniuerſa ſit hominis natura, ſcientię perueſtigatione cōprehendat: ea uerō eſt, ut homo animal ſit mortale, rationis particeps. Qui enim hoc nouerit, facile oēs qui in mūdo ſunt futuri: ue ſunt hoies cognofcet. eo ergo modo ſefe ad quoddā hominis genus reuulerūt. Itemq; ab equis ſingulis, ad uniuerſum equorū genus, quod ſingulos ſuo ambitu equos complectitur & continet, peruenierunt, dixeruntq; equum animal eſſe quadrupes, aptū ad hinnitū. Non enim ſingulos equos noſſe cupit Philoſophus, ut, qui ſit Xanthus, ac Baſias: ſed totum equi genus indagat. Res enim uniuerſæ aſidue, ſue illa mutatione, aut uarietate, coherēt: non autē hoc, & alias illo modo, ut ſingulæ, cōmutantur. Alia enim eſt Xanthi, & alia Baſias, quæ admodum alia: Platoni autē Alciabias natura. At uerō uniuerſus hō ac equus ſemper eadē ſunt. Nā oīs equus

animal eſt quadrupes hinniens: itemq; oīs hō animal mortale, rationis cōpos. Atq; etiam eadē eſt canis ratio, & ceterorū animalis formatū. Igitur cū hæce ſpecies philoſophi intueretur, quæ quantiſ ſunt deſinitæ, hæce ſapienter cōprehenderet, humanis animus non poteſt (niſi enim mirū eſt nobis multa eſſe incognita aſtanta) ad cōmune quoddā uniuerſorū animatū genus, quod ſingula oia eſſet cōplexum, ſui ingeniū acie cōtulerunt. Nā & hō aial eſt, & equus, & canis. Præterea reliqua oia quæ aialia ſunt, nihil inter ſe diſcrepāt. Cum præterim ea oia eſſentia ſint aiala, ac ſenſus particeps. Qui ergo nouerit quid animal ſit, aiantia etiā uniuerſa cognofcet. Rurſum ab hac ſci, platano uſte, ad uniuerſam ſciū, platani, uitē aſcenderunt, at que eodē in plantis reliquis modo. Rurſumq; in cōmune his oibus genus plantam, ea coegerit: quod plantas ſingulas cōplecteretur. Itaq; cōmunitas duas ludo adepti, plantæ & animantis. Ad hæc animas ac plantā, ad animatū reuulerunt. Nam & plantæ animatae ſunt: cibum enim capiunt & nutriuntur, ac ſimile ſibi procreāt. Quoniā autē animato contrariū eſt inanimū: inanimūq; eſt quod eſt aſtante deſtitutū, cuius generis multæ ſunt res ſingulæ, ac propemodū inſinitæ, idcirco a ſingulis demū lapidibus & lignis ad generalē lapidis ligniq; naturā euaſerunt: rurſumq; a ſingulis lapidibus & lignis, cæteriſq; generis eiūſdē ad inanimū ſubularunt, quod hæc oia continentur. At que ita duas ſunt cōmunitates cōſecutæ, inanimatum atque inanimatū: quas itidē ad cōmune genus, corpus, cōſorterunt, quod eſt triplici undiq; interuallo præteritū. Nā lapis, ligna, hō tres dimensiones obtinet, ita & oia ſimpliciter quotquot ſunt corpora. Præterea ab animis, angelis, mentibus, & eiulmodi aliis rebus ab omni cōtentione mortali ſeſgregatis, ſcanſim ad quandā eius cōmunitatem quod caret corpore ſeipſos tranſfuderunt, quæ repugnare corpori uiſdetur. Nāq; ut triplicē hoc dimensionē habet, poteſtq; omni ex parte diuidi: ita natura quæ experts eſt corporis; partibus omnino, omniq; interuallo caret. Quobrem quid utriq; eſſet cōmune indagatur, ac ſubſtantia eſt utrunque cōpeterunt: quippe que utrunque ſuo uelut cinctū cōplecteretur atque obuolueret. Peraq; enim ſubſtantia eſt, quod corpore ſepriū munitiq; eſt, ac quod corporis eſt experts, ut animus, angelus, Deus. Merito igitur ad cōmune genus eſſentia ſeſeſtulerunt, cuius eſſentia nomen rem que per ſe conſtat ac cohereat explicet: quod eſt cōtior per ſe poteſt. Sūt enim quædā que coherere quod per ſe non poſſunt, ſi nulla ſi cōtinentur, in aliſq; inſiſta ſint: quæ conſecutiones appellatur, ut candor, atrox, dulcor, & reliqua eiulmodi: hæc enim ſua ipſa ui cōſtare nō poſſunt, neceſſe q; eſt ut aut in ceſſu candor, aut laſte, quæ ſunt corpora, hæreat. Quæ igitur coherere per ſe poſſunt, & nihil ut ſint requirit, uelut homines, animi, lapides: quæq; adiumento nullo ad ſua cōfirmationem indigent, ſubſtantia uocatur. Itaque ad cōmunitatē quandā quæ eſſentia eſt, deueniunt. Oēs ne igitur res (nam hoc dicitur cognitionē philoſophus proficitur: mimimē. Rurſus enim occurrunt duo, & deſe, & uiginti, quæ in cōmune quoddā genus cōpulerunt, nempe numerū. Præterea magna quædā, ac parua eſſe animadeſerunt: que conſiſta atque coherentia uocauerunt. Quoniā igitur numerus atque coherēs hoc conueniunt, quod quantum utriq; ſite ea ad uniuerſam quantitatem reuulerunt. Sūtq; ea ratione duas cōmunitates adepti, quarū cōplexu multæ res cōtinentur, eſſentia & quæſtitores. Poſt hæc res quædā eſt alba, uariſq; ſingularitatem canores: candor enim aut in ceſſu, aut in ſiſtu, aut in olore ineſt: hæc igitur ad candorē totū conuerterunt; eodēq; modo atrū ac luſcū, ad colorē deſerunt. Inſuper, eſt dulcor, amaror, caliditas, frigiditas: quæ omnia ad quantitātē reuocantur. Quæ ſunt autē eſt, ex qua quales aliqui nominantur: ut ex candore cæcidus, & eſt Græmatica Græmaticus. Deinde ſunt dextrū & ſiniſtrū, dupliū & ſimpliū, quæ quidē omnia in iis que cū aliquo cōſerunt collocantur, quorū ſiſ ratioq; omnis in reſ eſt aſſectione poſita, uel que quo quō modo ad alterū referūt. Eſt etiam in lycæo aut foro lleo, cæteriſq; omnia quæ de his dicuntur: quæ ad Vbi, cōtulerunt, quod